

Wyrok z dnia 20 lutego 2002 r.

III RN 218/00

W przepisach prawa celnego brak podstaw do żądania zmiany ostatecznej decyzji o odprawie celnej czasowej, wyznaczającej termin powrotnego przywozu towarów. Strona może domagać się zmiany takiej decyzji na podstawie art. 155 KPA, z tym, że organ celny jest obowiązany ocenić, czy zmianie decyzji nie sprzeciwiają się przepisy szczególne, w tym art. 68 ust. 1 Kodeksu celnego.

Przewodniczący SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Kazimierz Jaśkowski, Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2002 r. sprawy ze skargi O. Fabryk Mebli SP. z o.o. na decyzję Prezesa Głównego Urzędu Ceł w W. w przedmiocie odmowy sprolongowania terminu odprawy celnej czasowej, na skutek rewizji nadzwyczajnej Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego [...] od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego we Wrocławiu z dnia 2 sierpnia 2000 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu-Ośrodkowi Zamiejscowemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Organy celne odmówiły O. Fabrykom Mebli Spółce z o.o. w O. przedłużenia terminu powrotnego wywozu za granicę towarów, który to termin został ustalony decyzjami zawartymi we właściwych dokumentach SAD. W uzasadnieniu decyzji organy celne stwierdziły, że termin powrotnego wywozu towarów był już kilkakrotnie przedłużany, a proces technologiczny, któremu są poddawane przedmiotowe towary nie uzasadnia tak długiego (ponad rok) ich pozostawania na polskim obszarze celnym. Jako podstawę prawną decyzji powołano przepisy art. 155 KPA i art. 68 ust. 1 Prawa

celnego.

Naczelny Sąd Administracyjny-Ośrodek Zamiejskowy we Wrocławiu wyrokiem z dnia 2 sierpnia 2000 r. [...] stwierdził nieważność zaskarżonej przez Spółkę decyzji Prezesa Głównego Urzędu Ceł oraz poprzedzającej ją decyzji dyrektora Urzędu Celnego w L. z dnia 11 marca 1997 r. w części dotyczącej odmowy prolongaty terminu .

W ocenie Sądu z treści przepisu art. 68 Prawa celnego wynika, że nie zawiera on podstawy do wydania decyzji o prolongacie terminu wywozu towaru ustalonego w decyzji o odprawie celnej czasowej. Słusznie zatem organy orzekające w sprawie niniejszej wnioski strony skarżącej o prolongatę terminu wywozu potraktowały jako wnioski o zmianę decyzji o odprawie celnej czasowej, w części dotyczącej terminu ustalonego dla wywozu towaru.

Sąd wyraził pogląd, że przepis art. 155 KPA daje podstawę jedynie do pozytywnej dla strony decyzji; brak przesłanek dla jego zastosowania powoduje bezprzedmiotowość postępowania wszczętego wnioskiem o zastosowanie trybu nadzwyczajnego, która powinna doprowadzić do jego umorzenia w myśl art. 105 § 1 KPA. W tym stanie rzeczy decyzje wydane w sprawie niniejszej w części odmawiającej Spółce prolongaty terminu wobec niewykazania przez stronę zaistnienia przesłanki ustawowej, przedstawiają się jako wydane z naruszeniem art. 155 oraz art. 105 § 1 KPA. Powołany przepis art. 155 KPA nie zawiera bowiem podstawy do wydania orzeczenia nie objętego zgodą (żądaniem wniosku strony).

Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego w rewizji nadzwyczajnej od powyższego wyroku zarzucił rażące naruszenie art. 68 ust. 2 i 3 Prawa celnego oraz art. 104 i art. 105 oraz art. 155 KPA i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu-Ośrodkowi Zamiejskowemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania. W ocenie Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego podstawą prawną żądania strony zmiany terminu wywozu towaru odprawionego odprawą celną czasową był przepis art. 68 ust. 3 Prawa celnego. Organ celny uznając, że w sprawie nie wystąpiły takie merytoryczne przesłanki, które upoważniały je do uwzględnienia wniosku, zasadnie wydały w tym zakresie decyzje negatywne. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem brak przesłanek do uwzględnienia żądania strony nie daje podstaw do umorzenia postępowania w oparciu o przepis art. 105 KPA, jeżeli strona jest zainteresowana w otrzymaniu merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy i konsekwentnie przy tym obstaje. Jeżeli organ stwierdza, że żądanie to jest nieuzasadnione w tym stanie faktycznym lub norma prawna regulująca daną

instytucję nie przewiduje przyznania stronie określonych uprawnień, wówczas organ jest obowiązany wydać decyzję merytoryczną, w której uzna żądanie za nieuzasadnione. Taka sytuacja wystąpiła w niniejszej sprawie.

Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego za nietrafny uznał pogląd Sądu, że skoro art. 155 KPA nie może stanowić podstawy prawnej odmowy uwzględnienia wniosku. Oznacza to, że decyzja w tej części została wydana bez podstawy prawnej. Przepis art. 155 KPA może stanowić podstawę załatwienia sprawy, jeżeli istnieją przesłanki do uchylenia lub zmiany decyzji ostatecznej w warunkach określonych przez ten przepis. Regulacją zawartą w tym przepisie nie jest natomiast objęta sytuacja, gdy żądanie strony uchylenia lub zmiany decyzji ostatecznej nie jest uzasadnione. Odmowa uwzględnienia wniosku stanowi bowiem inne rozstrzygnięcie sprawy aniżeli uchylenie czy też zmiana decyzji ostatecznej w trybie art. 155 KPA. Oznacza to, że w sytuacji, gdy organ zamierza wydać decyzję negatywną dla strony, bez znaczenia jest oparcie się na tym przepisie. Postępowanie takie powinno się toczyć według takich reguł, jakie przewidziane są dla wydawania decyzji nie zmierzających do wzruszenia decyzji ostatecznych. Podstawą wydania decyzji w tym postępowaniu powinien być przepis art. 104 KPA.

W ocenie Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego importer domagał się wydania decyzji w przedmiocie terminu wywozu towaru, a więc domagał się weryfikacji ostatecznej decyzji o odprawie celnej czasowej, w której termin ten został wskazany. Przepis art. 68 ust. 2 Prawa celnego reguluje jedynie instytucję uprawnienia importera do złożenia stosownego wniosku, bez względu na wynik sprawy. Jeżeli zatem Sąd uczynił założenie, że na podstawie art. 68 ust. 2 Prawa celnego w ogóle istnieje możliwość złożenia wniosku o przesunięcie terminu wywozu towaru, to niezależnie od tego, czy przepisy o postępowaniu administracyjnym w konkretnym przypadku przewidują możliwość zmiany terminu wywozu towaru zastrzeżonego w decyzji o odprawie czasowej w trybie szczególnym (art. 155 KPA), to brak jest powodów do uznania, że nie istnieje podstawa prawna do negatywnego rozstrzygnięcia wniosku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istotą sporu jest kwestia, czy zmiana decyzji ostatecznej o odprawie celnej czasowej w części wyznaczającej termin, na jaki towar został dopuszczony do obrotu

na polskim obszarze celnym lub wywozu za granicę, powinna nastąpić w trybie i na zasadach określonych w przepisie art. 155 KPA, jak twierdzi Sąd w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, czy też na podstawie art. 68 ust. 2 i 3 Prawa celnego albo na podstawie obu tych przepisów łącznie.

W ocenie Sądu Najwyższego powyższe przepisy Prawa celnego nie dają podstawy do wszczęcia na wniosek strony postępowania w sprawie zmiany decyzji ostatecznej o odprawie celnej czasowej wyznaczającej termin. Zgodnie z zasadą trwałości decyzji ostatecznych decyzje te mogą być weryfikowane tylko w granicach i na podstawie wyraźnego przepisu Kodeksu postępowania administracyjnego lub na podstawie przepisów szczególnych (art. 163 KPA). Z całą pewnością podstawy takiej nie stanowi przepis art. 68 ust. 2 Prawa celnego, który przewiduje kompetencję organu celnego do uznania odprawy celnej czasowej za odprawę celną ostateczną, nie zaś kompetencje do zmiany decyzji ostatecznej o odprawie celnej czasowej. Z kolei zgodnie z przepisem art. 68 ust. 3 Prawa celnego organ może uznać odprawę celną czasową za odprawę celną ostateczną na wniosek strony złożony po upływie terminu powrotnego wywozu lub przywozu, przy tym w takim wypadku jest obowiązany wymierzyć zarazem opłatę manipulacyjną dodatkową. Podstaw materialnoprawnej wniosku o wyznaczenie nowego terminu wywozu towarów będących przedmiotem czasowego przywozu lub wywozu nie stanowi również przepis art. 20 Prawa celnego, który określa skutki niewywiezienia z powrotem za granicę lub nieprzywiezienia z powrotem towarów do kraju przez podmiot zobowiązany w ustalonym terminie, a mianowicie odprawa celna staje się odprawą celną ostateczną, a podmiot zobowiązany jest do uiszczenia cła przywozowego i opłaty manipulacyjnej dodatkowej. Z kolei przepisy art. 19 ust. 1 i 3 Prawa celnego określają sytuacje, w których termin powrotnego przywozu lub wywozu uważa się za zachowany oraz w których organ celny może uznać opóźnienia powrotnego przywozu lub wywozu za usprawiedliwione. Należy w związku z tym przyjąć, że strona postępowania administracyjnego (celnego) domagając się wyznaczenia terminu powrotnego wywozu towarów domaga się w istocie zmiany decyzji ostatecznej w tej części. Skoro w przepisach Prawa celnego brak jest wyraźnych podstaw do żądania zmiany decyzji ostatecznej o odprawie celnej czasowej wyznaczającej termin, to strona może domagać się zmiany takiej decyzji ostatecznej na podstawie przepisu art. 155 KPA, z tym że organ celny jest uprawniony w szczególności do oceny, czy zmianie tej decyzji nie sprzeciwiają się przepisy szczególne, czyli przepisy Prawa celnego, w tym przepis art. 68 ust. 1 Prawa celne-

go. Organ administracji celnej jest w tym zakresie związany także kryterium interesu strony i interesu społecznego (art. 155 in fine KPA). W przypadku, gdy organ administracji celnej uzna, że istnieją określone w art. 155 KPA i art. 68 ust. 1 Prawa celnego przesłanki, wówczas zmienia decyzję ostateczną w ten sposób, że wyznacza nowy termin, na jaki towar zostaje dopuszczony do obrotu na polskim obszarze celnym lub wywozu za granicę. Jeżeli zaś organ ten uzna, że żądanie strony zmiany decyzji ostatecznej w tym zakresie jest nieuzasadnione, wówczas wydaje decyzję merytoryczną na podstawie art. 68 ust. 1 Prawa celnego.

Biorąc powyższe pod rozwagę Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====